

Het gouden masker van Agamemnon

AGAMEMNON, DE TWAALFJARIGE ZON van Atreus, slenterde op zijn dooie akkertje door de Leeuwenpoort Mycene uit. Hij moest uitkijken waar hij liep, want overal waren mannen bezig met hakken, hijsen en stapelen. De muren rond Mycene werden hoger en hoger. Het paleis werd groter. De tempel werd mooier. Op alle lege plekken tussen het paleis, de tempel, de graanschuren, de schatkamers, het badhuis en de graftombes werden huisjes gebouwd. Langzaam begon het dorp op de heuvel op een stad te lijken. Een smal pad bracht Agamemnon dwars door de olijfbomaarden naar de graanvelden onder aan de heuvel. Boeren waren bezig hun graan te oogsten. 'Niks te doen?' riep een jongen hem na. 'Je mag best je handen uit de mouwen steken, hoor.' Maar Agamemnon haalde zijn schouders op en liep zonder om te kijken door. Tot hij een man hoorde

zeggen: 'Waar doen we dit eigenlijk voor? We kunnen onze oogst toch niet kwijt.' Hij bleef even staan. Wat was er aan de hand? 'Ben jij niet de zoon van koning Atreus?' vroeg een meisje. 'Kan hij ons niet helpen? Niemand koopt ons graan.' 'Ik zal het hem zeggen,' zei Agamemnon. Snel liep hij door.

Eigenlijk had hij geen idee wat zich buiten de muren van Mycene afspeelde.

Even verderop zag hij over de weg een kleine karavaan naderen. Ossen trokken karren die zwaar beladen waren met koopwaar. Nieuwsgierig holde Agamemnon naar de weg en sprong bij een van de karren achterop. En weer ving hij een gesprekje op dat hem verbaasde.

'Over een poosje is het gedaan met de handel.' 'Waarom, vader?'

‘Omdat de Trojanen de baas op zee spelen, jongen. Ze blokkeren alle havens. Daarom.’
Zo liet Agamemnon zich terugrijden naar huis. Steeds hoger kon hij uitkijken over het uitgestrekte land. Al dat land was van de Myceners. Of beter gezegd: van zijn vader. Al het land dat buiten zijn blikveld lag, behoorde toe aan andere koningen, van andere steden. Elke koning zorgde voor zijn eigen stad, voor zijn eigen land. Ieder voor zich, voor zijn eigen volk. Hoeveel van die steden waren er eigenlijk? Agamemnon had geen idee. Honderd? Tweehonderd? Wat hij wel wist: met een stad die niet voor zichzelf kon zorgen, was het snel gedaan. Gelukkig hoefden de Myceners zich geen zorgen te maken. Koning Atreus had zijn volk rijkdom gebracht. Kooplieden waren welkom met hun geweven stoffen, met hun vaatwerk van zilver of goud. En niet te vergeten: met hun verhalen uit verre landen. Soms droomde Agamemnon ervan op reis te gaan naar die landen. Naar Egypte, het land van de piramides. Of naar Nubië, het land waar het goud vandaan kwam. Soms dacht hij vanuit zijn kamer

in het paleis de zee te kunnen zien. Hoewel hij nog nooit een schip met eigen ogen had gezien, verzon hij er zelf de schepen bij. Het waren drijvende

paleizen met witte zeilen die wapperden in de wind. Als de goden hem goedgezind waren, zou hij op een dag zelf zo'n drijvend paleis bezitten en de wereldzeeën bevaren.

Toen hij weer in de buurt van de Leeuwenpoort was, sprong Agamemnon van de kar. Zo snel hij kon liep hij over het steile pad naar het paleis, boven op de heuvel. Hij moest zijn vader vertellen wat hij had gehoord. Wisten de boeren en de koop-

lieden iets wat zij, Myceners, nog niet wisten? Was het binnenkort gedaan met de rijkdom? Hielden de Trojanen de handel tegen? Als dat zo was, moest zijn vader daar iets aan doen. Maar wat?

Jaren later moest Agamemnon wel eens terugdenken aan de dag dat hij door de velden had gelopen en was meegelift op een ossenwagen. Hij was meteen naar zijn vader gegaan en had hem voor het eerst vragen gesteld over de problemen in het land. Hij

had uitgebreid antwoord gekregen. Nog diezelfde dag kreeg Agamemnon een belangrijke opdracht van zijn vader. 'Daal af naar de kust. Ga in de leer bij een scheepsbouwer. Zorg dat we schepen krijgen. Veel schepen. We moeten de zee op.'

Agamemnon had gedaan wat zijn vader van hem vroeg. In het havenstadje Nafplion had hij een scheepstimmerman gevonden die zijn leermeester werd. In de jaren daarna liep het ene na het andere schip van de helling. Nu konden de Myceners zelf handeldrijven met andere steden en met verre landen. Toch bleek de vloot van Troje telkens weer oppermachtig te zijn. De Trojanen hielden de meeste schepen op zee tegen. Agamemnon besloot zich zelf in te schepen en mee te vechten tegen de Trojanen. Jarenlang zwierf hij over de Egeïsche Zee.

Op een dag kreeg Agamemnon te horen dat zijn vader was overleden. Hij ging terug naar Mycene om zijn vader te begraven. Nu was hij de koning van de stad.

'Wat gaat u doen om Troje te verslaan?' vroegen de Myceners.

'Onze stad is te klein om het rijk van de Trojanen aan te vallen,' antwoordde Agamemnon.

Toen kwam er bericht uit Sparta. De boodschapper zei: 'Uw broer Menelaos laat u weten dat zijn vrouw is ontvoerd door de Trojanen.'

Agamemnon stuurde de boodschapper terug met een bericht aan alle steden en alle eilanden: 'Laten we over een jaar, als de zon op zijn hoogst staat, samen optrekken tegen Troje. Stuur uw sterkste en dapperste mannen.'

En een jaar later kwamen ze. Zevenenveertig leiders kwamen in Athene bij elkaar. Odysseus kwam met twaalf schepen. Menelaos met zestig. Nestor met tachtig. Ajax met zevenendertig. En Agamemnon zelf met honderd. Elke leider kwam met de schepen en de mannen die thuis gemist konden worden. De anderen gaven Agamemnon de leiding. Samen voeren ze naar Troje om een einde te maken aan de Trojaanse overheersing. Griekenland was niet langer een verzameling kleine stadjes, het was een land geworden.

Masker van
Agamemnon

Homerus, de schrijver

OP EEN DAG WANDELDE een kleine herdersjongen met zijn kudde geiten de heuvels in. Ergens beneden, aan de kust, lagen de resten van de stad die ooit Troje was geweest. Plotseling stooft de hond van de jongen vooruit en bleef hij blaffend staan voor een afhangende rots waaronder een oude man zich uitrekt alsof hij net wakker werd uit een verkwikkend middagslaapje. ‘Wat doet u hier?’ vroeg de jongen verbaasd. ‘Fijn dat je gekomen bent,’ zei de oude man zonder hem aan te kijken. ‘Ik ben verdwaald. Meestal volg ik gewoon de geitenpaadjes. En dan kom ik altijd wel in een of ander dorp waar ik de mensen kan vermaken met mijn gedichten.’ ‘U bent een zanger?’ veronderstelde de jongen. De oude man schudde zijn hoofd. ‘Vroeger kon ik goed zingen. Nu ben ik meer een verhalenverteller. Kan ik je een plezier doen met het verhaal over Odysseus, die op het idee kwam om soldaten in een houten paard te verstoppert?’ De herdersjongen keek naar zijn geiten, die rustig aan het grazen waren. Toen naar zijn hond, die aan de voeten van de oude man was gaan liggen. ‘Goed,’ zei de jongen. Hij pakte zijn veldfles en hield die de man voor. Pas toen hij hardop zei: ‘U zult wel dorst hebben, hier is mijn veldfles’, stak de man

zijn hand uit. De oude man was blind, begreep de herdersjongen. Na een hele reeks verhalen begon het snel donker te worden. De jongen maakte vuur en deelde zijn eten met de blinde man.

De volgende dag leidde de herdersjongen de blinde man de berg af en stelde hem voor aan zijn meester, een rijke man die aan de rand van het dorp woonde. De rijke man raakte zo in de ban van de verhalen van de blinde man dat hij hem vroeg bij hem te komen wonen als leraar van zijn dochters. De blinde man stemde toe.

Een paar jaar later had hij de twee meisjes alles geleerd wat hij wist.

De rijke man liet zich steeds minder vaak zien. 'Ik moet op reis, voor zaken,' zei hij dan en vervolgens bleef hij voor lange tijd weg.

'Waar gaat hij toch steeds naartoe?' vroeg de blinde man op een dag aan de herdersjongen.

'Volgens mij heeft mijn meester al uw verhalen stiekem opgeschreven,' vertelde de jongen hem. 'Hij verkoopt uw verhalen alsof ze van hem zijn.'

'De oude verhalen zijn van iedereen,' zei de blinde man. 'Maar zoals ik ze vertel, zijn ze van mij. Ik zal achter jouw meester aan moeten gaan en hem duidelijk moeten maken dat hij een dief is. En ik zal iemand moeten vinden die mijn verhalen op papier zet.'

'Ik zal u helpen,' zei de herdersjongen, die elke winter naar school ging. 'Vertel me uw verhalen en ik schrijf ze op.'

De taal die hij daarvoor gebruikte was nieuw en bestond uit vierentwintig letters: alfa, bèta, gamma, delta, epsilon... Die letters op zich waren niet zo nieuw. Ze kwamen uit een oude taal, die van de Feniciërs. In die taal hadden ze nog een betekenis. Alfa stond voor 'os'. En bèta betekende 'huis'. Maar in het Grieks verloren de tekens hun betekenis en werden ze losse letters: een alfabet. Met voor het eerst klinkers en medeklinkers. Alsof het ging om de kralen van een ketting, reeg de jongen de letters aan elkaar tot het woorden en zinnen werden. Die woorden en zinnen vormden samen de verhalen die de oude man vertelde. Iedereen die de moeite nam om te leren lezen, kon die verhalen leren kennen.

Jaren later werd de blinde man bekend als de schrijver van de Ilias en de Odyssee. Zo maakte de hele wereld kennis met koning Agamemnon, de leider van de opstand tegen de Trojanen. Wereldberoemd werd ook de truc met het houten paard bij de verovering van Troje. Iedereen leerde helden kennen als Odysseus, die onderweg naar huis

op een eiland met eenogige reuzen terecht kwam. De naam van de blinde schrijver was Homerus. Veel meer is er niet over hem bekend. Of het moet zijn dat hij op het eiland Chios woonde. Samen met zijn vrouw en kinderen.

Hoe het verder met de rijke man en de herdersjongen is gegaan weet niemand.

